

PROGRAM FOR UNGDOMSUDDANNELSER

Vedtaget af
Radikale Venstres hovedbestyrelse
August 2023

Radikale Venstre ønsker, at spektret af ungdomsuddannelser, dvs. erhvervsuddannelser, gymnasiale uddannelser, den forberedende grunduddannelse og andre uddannelser for unge, som f.eks. Særligt Tilrettelagt Uddannelse (STU), tilsammen udgør et fuldt dækkende tilbud til alle unge.

Det skal gælde uanset økonomisk eller social baggrund og psykiske eller fysiske forhold for den enkelte unge, når vedkommende selv er klar til uddannelse. I det følgende præsenterer Radikale Venstre et program, som beskriver nødvendige betingelser for at opfylde disse ønsker, bl.a. gennem øget ligestilling af de enkelte tilbud.

På tværs af ungdomsuddannelserne skal alle unge opleve, at de gennem skolen opnår en dannelse, der fører til personlig myndighed, evne til selvstændig stillingtagen, kritisk sans og forudsætningerne for aktiv medvirken i et demokratisk samfund. Herudover at de opnår en bred faglig viden, faglige kompetencer og praktiske færdigheder.

Radikale Venstre mener, at alle ungdomsuddannelser skal indeholde alment dannende elementer og give den enkelte elev mulighed for at udvikle sin egen identitet og personlighed i et læringsfællesskab, der samtidigt åbner sig mod det omgivende samfund.

Unge skal gennem deres uddannelse have mulighed for at overskride deres egen verden samt opnå en anerkendelse af, at målbare faglige kompetencer ikke kan stå alene, men at dannelse også er at kunne forholde sig til mange forskellige former for viden og praksisser.

Ungdomsuddannelserne skal samtidigt udvikles sammen med de unge, og eleverne på dem skal have mulighed for at påvirke deres egen situation gennem et aktivt og velfungerende elevdemokrati. Elevråd og elevrådsrepræsentanter skal være rygraden i et reelt elevdemokrati. Ungdomsuddannelserne skal ligestilles, når det gælder den prestige, de har i samfundet, gennem en større økonomisk ligestilling af ungdomsuddannelserne og skabelsen af gode skole- og ungdomsmiljøer på alle ungdomsuddannelser.

VEJLEDNING OG OPTAG

For at kunne træffe et kvalificeret valg af ungdomsuddannelse, skal elever i grundskolen opnå indblik i nogle af de fag og arbejdsformer, der kendetegner hver af de forskellige typer af ungdomsuddannelser, gennem kvalificeret og relevant vejledning. Det kræver vejledere, som har et godt indblik i et bredt udvalg af ungdomsuddannelser på tværs af fagligheder.

Efter at have modtaget vejledning skal alle unge have adgang til en ungdomsuddannelse, som de er motiveret for, og som kan ruste dem til deres videre tilværelse. Hvilken uddannelse, den unge kan optages på, bør ikke alene baseres på et karaktergennemsnit, men på elevernes ønsker og evner. Der er således behov for, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse, men det skal ikke ske ved at hæve det karakterbaserede adgangskrav til de gymnasiale uddannelser, men derimod ved at gøre erhvervsuddannelserne mere attraktive. Endelig skal det være muligt at tilmelde sig den forberedende grunduddannelse (FGU), så man kan vælge uddannelsen til og ikke behøver en visitation fra kommunen – ligesom information om uddannelsen skal være tilgængelig for alle unge. FGU skal styrkes som hovedvejen for de unge, der har brug for ekstra tid til at finde fagligt fodfæste efter grundskolen og skal finansieres på samme måde som andre ungdomsuddannelser, så kommunernes økonomi ikke spiller nogen rolle for, om de unge bliver visiteret til FGU. Optagelsessystemet bør derfor stræbe imod at imødekomme evner og ønsker hos eleverne, idet der samtidigt skal ske en afvejning af samfundets behov og mulighed for at sikre et geografisk dækkende tilbud af forskellige typer ungdomsuddannelser.

Vejledningen på ungdomsuddannelserne til videre uddannelse skal varetages af vejledere på uddannelsesinstitutionen, der kender eleverne samt videreuddannelsesmulighederne og jobmarkedet for den pågældende ungdomsuddannelse.

LIGESTILLING AF UNGDOMSUDDANNELSER

Desværre spiller prestige og omverdenens forventninger indimellem en negativ rolle for unges valg af uddannelser. Det kan føre til, at unge vælger den uddannelse, der forventes af dem – fremfor den uddannelse, som bedst kan føre dem til at nå deres potentiale og udvikle sig fagligt, menneskeligt og socialt.

Radikale Venstre mener, at uddannelse er et gode i sig selv. Derfor giver det ikke mening at tale om hverken gode eller dårlige uddannelser eller om overuddannelse. Både for individet og for samfundet som helhed medfører uddannelse, at vi bliver et rigere fællesskab – økonomisk, åndeligt og socialt.

Derfor skal vi skabe gode muligheder for, at unge undervejs eller efter endt ungdomsuddannelse kan skifte spor og vælge om gennem suppleringskurser og gode meritssystemer. Det kan lette noget af presset på de unges skuldre, når de vælger uddannelse og samtidigt give dem mulighed for at gå i en anden retning, end den, de først valgte.

PLADS TIL ALLE

Der skal i ungdomsuddannelsessystemet både være plads til unge, der trives i et gennemsnitligt tempo – og til dem, som har brug for ekstra tid eller omvendt gerne vil tage deres uddannelse i lidt højere tempo. Især er det vigtigt, at der skabes plads til de unge, som ikke kan gå den lige vej.

Alle unge skal således have adgang til en ungdomsuddannelse, hvor de oplever at de passer ind, kan modnes og får de nødvendige redskaber, der fører dem videre i arbejde eller uddannelse. Alle uddannelser skal tilbyde et godt socialt miljø, hvor unge kan modnes og få opbygget selvtilliden foruden at finde sig selv i et større fællesskab og i samfundet. Hverken økonomiske, sociale eller psykiske eller fysiske forhold skal udelukke unge fra at tage en ungdomsuddannelse. Det betyder, at vi i højere grad skal sætte eleven før systemet – også når det gælder SU og fraværsregler.

10. klasse skal også fremover være en mulighed i hele landet for de grundskoleelever, der har brug for mere tid før valg af ungdomsuddannelse. Uanset om den unge vælger at gå i 10. klasse, skal den unge efter grundskolen kunne vælge mellem styrkede ungdomsuddannelser, hvor kommuner større metodefrihed i ungeindsatsen for at sikre, at flere unge under 25 år kommer i uddannelse eller arbejde.

Alle ungdomsuddannelser skal være rummelige for alle unge uanset køn, seksuel orientering, tro, politisk anskuelse samt national, social og etnisk oprindelse. Vi må ikke være blinde for de strukturer, der medfører ulighed, når det kommer til valg af ungdomsuddannelser, men fortsat arbejde for at afdække skævheder og afhjælpe dem. Et eksempel på en sådan strukturel ulighed er det faglige gab mellem piger og drenge, der begynder allerede i grundskolen, hvor der kan være behov for at kigge på undervisningens form, indhold og organisering. Radikale Venstre vil arbejde for mere forskning, der skal give viden om årsagerne til det faglige gab mellem kønnene.

Endelig er det vigtigt, at ordblinde og talblinde tilbydes den nødvendige hjælp til at gennemføre en ungdomsuddannelse, herunder at der tages hensyn til deres behov i tilrettelæggelses- og eksamensformerne. Ordblinde skal være færdigscreenet i grundskolen, mens der skal testes for talblindhed på ungdomsuddannelserne, hvis det ikke er sket i grundskolen.

GODE UDDANNELSER I HELE LANDET

Unge i hele landet skal så vidt muligt have adgang til et bredt udbud af ungdomsuddannelser.

De tilgængelige ungdomsuddannelser bør således brede sig over både det almene, merkantile og tekniske område. For at sikre udbuddet af uddannelser i hele landet og de mindre skolars bæredygtighed, kan det derfor være en fordel i tyndt befolkede områder at samlokalisere erhvervsuddannelserne med gymnasiale uddannelser eller andre skoleformer. Det bør dog være drevet af et reelt behov og ske ad frivillighedens vej. Der bør desuden være både fleksible uddannelsesstilbud og tilbud til den voksne målgruppe, hvorfor VUC fortsat bør være en mulighed i hele landet.

Fordeling af elever skal tage udgangspunkt i elevernes ønsker, samtidigt med at der sikres en fordeling, hvor ingen ufrivilligt har mere end 45 minutters transporttid til deres ungdomsuddannelse. Samfundet skal derfor også prioritere offentlig transport til undervisning, selvom ruterne i sig selv ikke er økonomisk rentable.

Radikale Venstre ønsker, at fordeling af elever til ungdomsuddannelserne varetages af regionerne, da de har det bedste lokale kendskab til området og til elevsammensætningen på de enkelte skoler. Muligheden for at gå på privatgymnasier skal samtidigt bevares. Tværfaglighed og projektarbejde

Kravene til samfundets og de unges evne til at løse problemer på tværs af sektorer øges hele tiden. Radikale Venstre mener, det er en fordel for unges udvikling, at de kan se og arbejde på tværs af discipliner, der hvor det giver mening og ligger indenfor den enkelte ungdomsuddannelses generelle arbejdsfelt. Derfor bør alle elever på ungdomsuddannelserne som udgangspunkt indgå i forpligtende projektarbejder og opleve arbejdsformer, der fordrer selvstændighed og samarbejde på tværs af faggrupper og/eller fagdiscipliner.

TRIVSEL OG GENNEMFØRSEL

Alle ungdomsuddannelser skal have levende studiemiljøer, hvor alle kan finde et fællesskab. Et særligt fokuspunkt skal være at skabe attraktive, levende og stabile skolemiljøer, som modvirker ensomhedsfølelser og frafald – især på uddannelser hvor eleverne er væk i længere perioder.

Alt for mange unge trives ikke. Her skal vi som samfund – gennem regionerne – sikre, at alle unge har adgang til hurtig psykiatrisk behandling. Samtidigt bør unge på uddannelsesinstitutioner få tilbud om skolepsykolog, eventuelt suppleret af elevcoaches og trivselsvejledere. Særligt sårbare elever og elever med diagnoser skal sikres kvalificeret og tilstrækkelig specialpædagogisk støtte.

Den nye digitale virkelighed kræver også et særligt fokus. Selvom digitale krænkelser er en sag for politiet, er det også opgave for landets ungdomsuddannelser at lære eleverne, hvor grænserne for passende adfærd går på det digitale område.

LÆREPLADSER

Radikale opfordrer til, at der gennem trepartsforhandlinger skabes endnu flere elevpladser. Der er behov for, at virksomhederne tager et større ansvar på de områder, hvor det stadig halter med at skaffe rigtige lærepladser. Praktikpladsgaranti med arbejdsmarkedets parter for skolepraktik er ikke nok.

Frafaldet på erhvervsuddannelserne skal desuden mindskes gennem bedre forhold i praktikken. Der er også behov for at forbedre forholdene i praktikken med fokus på at garantere et sundt og inkluderende arbejdsmiljø.

BROBYGNING OG SÆRLIGE TILRETTELÆGGELSEFORMER

Radikale Venstre ønsker at forbedre brobygningen mellem grundskole og ungdomsuddannelser. Den nuværende brobygning foregår alt for ofte afkoblet fra den daglige praksis. Et grundigere brobygnings- og grundforløb kan f.eks. ske gennem et forløb af en måneds varighed i løbet af 8. og 9. klasse, hvor eleverne roterer mellem ungdomsuddannelserne og får et reelt indblik i uddannelsernes særkende. Det kan både ske som et samlet forløb eller brydes op i flere mindre forløb, hvor brobygning og grundforløb indtænkes i grundskolens undervisning. Det vil samtidigt give mulighed for et opgør med grundforløbet på de gymnasiale uddannelser, som modvirker stabilitet og sociale relationer hos eleverne på et kritisk tidspunkt i uddannelsen.

Der skal være et bredt udvalg af undervisnings- og tilrettelæggelsesformer som gør det muligt at tage en fleksibel ungdomsuddannelse i harmoni med det enkelte individs livsforløb. Blandt andet skal der være gode muligheder for flex- og fjernundervisning og for løbende optag, når behovet for og lysten til uddannelse melder sig.

Ligeledes skal der sikres gode rammer for at tage en ungdomsuddannelse med kostskoleophold, som er en vigtig skoleform for unge, der af individuelle eller familiemæssige årsager har brug for at bo på skolen for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse. Radikale Venstre vil have genindført mesterlære i en moderne form, hvor det giver uddannelsesmuligheder til flere. Vi skal således give støtte til samarbejdsprojekter, der sammen med erhvervsskolerne giver flere unge gode muligheder for at komme i lære. Det skal være muligt at tage en teknisk ungdomsuddannelse på nedsat tid, eksempelvis hvis den unge er ordblind eller har en diagnose af relevans for indlæringsvejen.

Endelig skal der generelt gives mulighed for forsøg med tilrettelæggelses- og prøveformer, der kan udvikle pædagogikken og didaktikken på ungdomsuddannelserne.

FAG

Når det gælder læreplaner for fag og tværfaglige forløb skal der være overensstemmelse mellem ambitioner for undervisningen og hvad der er realistisk gennemførligt. Undervisningsministeriet skal arbejde tæt sammen med de faglige foreninger og fagkonsulenterne skal igen opprioriteres.

Fagene på ungdomsuddannelserne skal tænkes på langs, så ungdomsuddannelserne samarbejder både med fag i grundskole og på videregående uddannelser, hvilket også vil lette elevernes overgange mellem uddannelsestrinene.

Erhvervsuddannelser skal have et stærkt fokus på praksis og værksteder, og redskaber og maskiner skal derfor være tidssvarende, ligesom underviserne skal kunne undervise i de arbejdsformer og teknikker, der er i brug på arbejdsmarkedet nu. Virksomhederne investerer løbende i ny teknologi. Derfor vil det være "win-win", hvis en stor del af værkstedsundervisningen foregår på virksomhederne i et tæt samarbejde mellem ansatte på virksomhederne og faglærerne fra skolerne. Det samme gør sig gældende for den værkstedsbaserede undervisning på FGU. Begge steder er der behov for øgede offentlige

investeringer, men også for at indgå partnerskaber med arbejdsmarkedets parter for at sikre nyt og tidssvarende udstyr.

Nedprioriteringen af sprogfagene skal standses på de gymnasiale uddannelser ved at give dem plads i flere studieretninger, ligesom sprogfag også bør være en mulighed på de ikke-gymnasiale uddannelser, der hvor det er relevant.

TAXAMETER OG SU

Radikale Venstre vil investere i ungdomsuddannelserne samlet og hæve den generelle finansieringsramme per elev på ungdomsuddannelserne. Samtidig skal et nyt taxameter- og finansieringssystem sikre ligestilling mellem uddannelserne og mindre negativ konkurrence

Et nyt taxametersystem skal desuden tilgodese uddannelsessteder med et udfordret socioøkonomisk elevgrundlag og skal give uddannelsesinstitutionerne mulighed for at planlægge mere langsigtet.

Løsningen kunne være et klassesystem, der sikrer det grundlæggende økonomiske grundlag kombineret med et elevtaxameter, der understøtter de små og mellemstore uddannelsesinstitutioner med tyndt elevgrundlag.

SU'en skal bevares i sin nuværende form, da den medvirker til at sikre alle unge muligheden for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Radikale Venstre opfordrer til, at der ved overenskomstforhandlinger mellem arbejdsgivere og arbejdstagere sikres lærerne pædagogiske og faglige udviklingsmuligheder og at lønforhold og arbejdsvilkår giver underviserne ro til at udføre deres arbejde til gavn for eleverne.

Uddannelsesinstitutioner skal ikke forvaltes ud fra en markedslogik, men selvejet skal politisk underlægges regionerne. Uddannelsesbestyrelserne skal i deres sammensætning desuden have et ligeværdigt fokus på alle institutionens ungdomsuddannelser, og et erklæret mål skal ikke være økonomisk overskud og vækst men høj faglighed, trivsel og uddannelseskvalitet.

Radikale Venstre
Christiansborg Slotsplads 1
1240 København K
radikale.dk